

Asia: VN/1258/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi sekä sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta

1. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain lukua 7 Palkkatuki koskevat kysymykset

1 § Palkkatuki (sis. palkkatuen määritelmän)

- **Lisättäisiin palkkatuen tarkoitukseen vammaisten ja pitkäaikaissairaiden sekä 60 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien työn saannin ja työelämään osallisuuden lisääminen.**

Invalidiliiton näkemyksen mukaan ehdotetut muutokset selkeyttävät palkkatuen määritelmää.

2 § Palkkatuen yleiset edellytykset

- **Rajattaisiin palkkatuetun työn kohderyhmää**

Invalidiliitto pitää ehdotettuja muutoksia perusteltuina.

3 § Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

- **Työnantajiin lisättäisiin hyvinvointialue ja poistettaisiin luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa (kotitalous)**
- **Tuotannollisista tai taloudellisista syistä viimeisten 12 kuukauden aikana irtisanoneelle työnantajalle tuki voitaisiin myöntää, jos tämä on ottanut saman määrän henkilöitä työhön irtisanomisen jälkeen**
- **Palkkatukea ei myönnettäisi uudestaan työnantajalle saman henkilön palkkaamiseen poikkeuksena vamman tai sairauden perusteella, oppisopimuskoulutukseen tai 60 vuotta täyttäneen pitkäaikaistyöttömän työllistämiseen myönnetty tuki tietyin edellytyksin**

5 § Palkkatuella katettavat palkkakustannukset

- Työnantajan sivukuluja ja lomarahaa ei jatkossa luettaisi palkkatuella katettaviin kustannuksiin
- Muita tarkennuksia tukikelpoisten kustannusten määritelmään

Invalidiliitto pitää huolestuttavana sitä, että palkan sivukuluja ei enää korvattaisi. Tämä voi aiheuttaa pienille yrityksille ja yhdistyksille vaikeuksia hyödyntää palkkatukea.

6 § Palkkatuen määrä ja kesto

- Tuen määrä olisi työttömyyden kestosta riippumatta 50 % palkkakustannuksista
- Tuen kesto 5 tai 10 kuukautta, kuitenkin enintään työsuhteen pituinen
- Palkkatuki voitaisiin myöntää uudelleen toiselle työnantajalle heti edellisen palkkatukijakson päätyttyä, jos henkilö kuuluisi edelleen palkkatuen kohderyhmään ja tuen myöntäminen olisi tarkoituksenmukaista

Invalidiliitto pitää myönteisenä sitä, että palkkatukiprosentteja on selkeytetty ja että tuki on työttömyyden kestosta riippumatta 50 % palkkakustannuksista. Myös palkkatukijakson keston selkeytys pykälässä on kannatettava.

7 § Palkkatuki alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen

- Tuen määrä olisi 70 prosenttia palkkakustannuksista
- Tuki myönnettäisiin 10 kuukauden ajaksi sillä perusteella, että vamma tai sairaus vaikeuttaa huomattavasti sopivan työn saamista
- Tukea voitaisiin jatkaa samalla työnantajalla tietyin edellytyksin enintään 24 kuukauden jaksoissa.

Invalidiliitto näkee hyvänä sen, että palkkatukea voi alkuun saada 10kk rekrytointitukena vamman tai sairauden perusteella ja vasta palkkasuhteen kuluessa arvioitaisiin alentaako vamma tai sairaus tuottavuutta kyseisessä tehtävässä. On totta, että rekrytointivaiheessa ja työsuhteen alussa voi olla vaikea arvioida tuottavuuden alenemaa tietyssä työtehtävässä.

Invalidiliitto pitää perusteltuna palkkatuen tukiprosenttia (70 %). Eri selvitysten ja tutkimusten perusteella vammaiset ihmiset ovat työmarkkinoilla heikommassa asemassa kuin muu väestö. On siis perusteltua edistää vammaisten ihmisten työllistymistä korkeammalla tukiprosentilla. Huomiona kuitenkin, että kun sivukulut esitetään jätettäväksi pois, tukiprosentin lisäys ei tuo euromäärällisesti suhteessa samaa korotusta. Invalidiliitto esittääkin, että alentuneesti työkykyisen palkkatukeen kohdennettaisiin samanlainen tukikelpoisten palkkakustannusten korotuskerroin kuin 100 %:n palkkatuessa.

Invalidiliitto pitää hyvänä sitä, että pykälään tuotaisiin palkkatuen jatkumisen ehtoihin maininta kohtuullisista mukautuksista. Työnantajilla on kuitenkin hyvin eri tasoisia työterveyshuoltoja, joten vaatimus työterveyshuollon suosittelujen kohtuullisten mukautusten toteuttamisesta voi osoittautua hankalaksi. Invalidiliitto suhtautuu epäilevästi siihen, että työterveyshuolloista löytyisi tarvittavaa osaamista kohtuullisten mukautusten tekemiseen, jotta vammaisen henkilö saisi tarvitsemansa tuen.

Ongelma, mikä saattaa TE-toimistoilla tulla eteen tuottavuuden aleneman arviointivaiheessa, on tilanne, jossa työtehtävää on räätälöity kyseiselle työntekijälle ja räätälöinnillä saatu työntekijästä täsmätyökykyinen kyseiseen tehtävään. Onko työnantajalla tällöin oikeus palkkatukeen? Invalidiliitto katsoo, että oikeus palkkatukeen on säilytettävä, koska tehtävä on muokattu siten, että kyseinen työntekijä suoriutuu räätälöidystä tehtävästä eikä varsinaisesta työtehtävästä, jonka perusteella palkkaus määrittyy. Työnantaja on siis myös toteuttanut kohtuullista mukautusta, kuten lakiehdotus edellyttää. Ongelma voi syntyä siitä, että TE-toimistossa tulkitaan niin, että työnantaja ei ole enää oikeutettu palkkatukeen. Päätyykö työnantaja siinä tilanteessa hakemaan työntekijää, joka suoriutuu kaikista työtehtävien edellytyksistä?

YK:n vammaissopimuksen artiklan 27 (Työ ja työllistyminen) mukaan tulee varmistaa, että vammaisia henkilöitä varten tehdään työpaikoilla kohtuulliset mukautukset. Yhdenvertaisuuslain 15 §:n 1 momentin nojalla työnantajan on tehtävä asianmukaiset ja kulloisessakin tilanteessa tarvittavat kohtuulliset mukautukset, jotta vammaisen henkilö voi yhdenvertaisesti muiden kanssa saada työtä samoin kuin suoriutua työtehtävistä ja edetä työuralla. Yhdenvertaisuuslain 15 §:n 2 momentin mukaan mukautusten kohtuullisuutta arvioitaessa otetaan huomioon vammaisen ihmisen tarpeiden lisäksi 1 momentissa tarkoitettun toimijan koko, taloudellinen asema, toiminnan luonne ja laajuus sekä mukautusten arvioidut kustannukset ja mukautuksia varten saatavissa oleva tuki.

Palkkatuki liittyy siten työnantajan vastuulle kuuluvaan kohtuullisten mukautusten toteuttamisvelvoitteeseen, että mukautuksia arvioitaessa on otettava huomioon mukautuksia varten saatavissa oleva tuki. Tiivistetysti, että ei jätetä tekemättä kohtuullisia mukautuksia sen vuoksi, ettei ole tietoa niitä varten saatavissa olevista tukimuodoista kuten palkkatuesta ja työolosuhteiden järjestelytuesta.

8 § 100 prosentin palkkatuki

- **Tuki myönnettäisiin 10 kuukaudeksi. Tukikelpoisia palkkakustannuksia korotettaisiin kertoimella 1,23 työnantajan sivukulujen kattamiseksi laskennallisesti.**
- **100 prosentin palkkatuki olisi mahdollinen kaikille yhdistyksille, säätiöille ja rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille**
- **Jos työnantajan toiminnalla on työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, 100 prosentin palkkatuki myönnettäisiin de minimis -tukena. Muussa tapauksessa tuki olisi EU:n valtioneuvoston ulkopuolista tukea. Arvioinnin kriteereistä säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella.**

Invalidiliitto kannattaa sitä, että 100 %:n palkkatuki laajenee mahdolliseksi kaikille yhdistyksille, säätiöille ja rekisteröidyille uskonnollisille yhdistyksille.

10 § Palkkatuki oppisopimuskoulutukseen

- **Palkkatuen määrä oppisopimuskoulutuksessa olisi 50 % ja pysyisi samana koko koulutuksen keston ajan**
- **Palkkatukea myönnettäessä tuki olisi mitoitettava koko sille ajalle, jonka työ- ja elinkeinotoimisto arvioi tarkoituksenmukaiseksi.**
- **Tukea voitaisiin jatkaa, jos henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukainen oppisopimuskoulutuksen kesto muuttuu koulutuksen aikana**

Invalidiliitto katsoo, että on perusteltua kirjata lakiin, että vammaiselle henkilölle myönnetään palkkatuki oppisopimukseen pykälän 7 perusteella koko opintojen ajalle.

11 § Tuella palkatun siirtäminen

- **Edelleen siirtämisestä tehtäisiin erillinen päätös ja säädettäisiin edellytykset edelleen siirtämiselle**

-

2. Huomioita lukuun 7a 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuki

Huomioita 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuesta (luku 7a, uusi luku)

- **Tuki on uusi**
- **Tuki myönnettäisiin ilman tarkoituksenmukaisuusharkintaa, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät.**
- **Tukea maksettaisiin 70 prosenttia tukikelpoisista palkkakustannuksista 10 kuukaudelta, kuitenkin enintään työsuhteen keston ajalta.**
- **Tukikelpoisina kustannuksina pidettäisiin samoja palkkakustannuksia kuin palkkatuetussa työssä.**

-

3. Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

- **Työvoimakoulutuksen yhteishankinta (5 luku 7§) ja työolosuhteiden järjestelytuki (10 luku 3§)**
- **Työllisyyspoliittinen-avustus (säädettäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetulla asetuksella)**
- **Työsopimuslain 13 luvun 6 §:n 2 momentin 2 kohdan muuttaminen**

-

4. Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Invalidiliitto katsoo, että on perusteltua kumota laki sosiaalisista yrityksistä, koska sen statuksen hakeminen on vuosi vuodelta vähentynyt. Lain voimassaololla ei ole ollut merkitystä vammaisten henkilöiden työllistymisen edistymiseen.

5. Huomiot julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain muihin lukuihin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

Kommentit julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain lukuihin 1, 2, 3, 11, 12, 13 ja 14, 7 luvun 4, 9 ja 12-15 §:iin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

- Mainittuihin lukuihin ja lakeihin on tehty vähäisiä tai teknisiä muutoksia.

-

6. Yleiset huomiot

Yleiset huomiot:

- a. Huomiot ehdotetun sääntelyn suhteesta hyvään hallintoon ja perustuslakiin**
- b. Huomiot esitysluonnoksen vaikutusarvioinnista**
- c. Muuta kommentoitavaa**

YK:n vammaissopimuksen artiklan 8 (Tietoisuuden lisääminen) nojalla sopimuspuolet ryhtyvät toteuttamaan välittömiä, tehokkaita ja asianmukaisia toimia, joilla edistetään tietoisuutta vammaisten henkilöiden kyvyistä ja panoksesta. Tähän tarkoitettuina toimina tulee edistää vammaisten henkilöiden taitojen, ansioiden ja kykyjen sekä heidän työpaikoilla ja työmarkkinoilla antamansa panoksen tunnustamista. Invalidiliitto katsoo, että palkkatuki on yleissopimuksen sisältämä toimi.

Mäki Anne
Invalidiliitto ry